

Αγροτική Κοινωνιολογία

Ενότητα 4^η: 4^η και 5^η Περίοδος της Μεταπολεμικής Ιστορίας της Ελλάδας

Μαρία Παρταλίδου
Τμήμα Γεωπονίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

4^η & 5^η Περίοδος της Μεταπολεμικής Ιστορίας της Ελλάδας

Ιστορική εξέλιξη

- **1η περίοδος:** από τη σύσταση μέχρι την προσάρτηση της Θεσσαλίας (1831-1880).
- **2η περίοδος:** έως την προσέλευση των προσφύγων (1880-1922).
- **3η περίοδος:** έως το τέλος των πολέμων (1922-1950).
- **4η περίοδος:** έως την ένταξη στην ΕΕ (1950-1981).
- **5η περίοδος:** από την ένταξη στην ΕΕ (1981- έως το τέλος του 20ού).

4η περίοδος

- (1950 -1967)
- (1967- 1974) «Στρατιωτική παρένθεση»
- (1974-1981) Μεταπολίτευση

Πρωθυπουργοί της Ελλάδας

- Πλαστήρας (1950-1952)
- Παπάγος (1952-1955)
- Καραμανλής (1955-1963)
- Παπανδρέου (1963-1965)
- Στρατιωτική παρένθεση (1967-1974)
- Καραμανλής (1974-1981)

Ο Αλέξανδρος Παπάγος στο Μουσείο του Μονάχου (1054).

Πηγή: wikipedia.org

Πώς ξεκινά αυτή η περίοδος (αρχές 1950)

- Περικόπηκε η Αμερικανική Βοήθεια .
- Εγκαινιάστηκαν 4 μεγάλα έργα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.
- Βιομηχανία 25% του ΑΕΠ.
- Γεωργία: κατακερματισμένοι, μικροί κλήροι, χαμηλή παραγωγικότητα, 34% του ΑΕΠ.
- Δραστικές περικοπές στις στρατιωτικές δαπάνες, πάγωμα μισθών & προσλήψεων.
- Κράτος μέλος του ΝΑΤΟ.
- Έκθεση Βαρβαρέσου (1952): «κίνδυνοι από τη δημιουργία βαριάς βιομηχανίας σε μια χώρα με μικρή αγορά και μεγάλο αγροτικό πληθυσμό».

Νομισματική μεταρρύθμιση (1953): υποτίμηση.

Υποτίμηση της δραχμής (1953)

- Ποικίλες αντιδράσεις.
- Ενισχύθηκε η ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων.
- Αυξήθηκαν οι ξένες επενδύσεις.
- Επαναπατρίστηκαν ελληνικά κεφάλαια.
- Μείωση πληθωρισμού.
- Τόνωση εμπορικής κατανάλωσης.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ' • ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 231 • ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ • ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Α.Α.Κ. ΔΗΜ. ΚΑΛΔΙΠΟΘΑΚΗΣ • ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ: Ι. Δ. ΚΟΚΚΙΝΑΚΗΣ
Συλλογή Πηγάς, Γρηγορίου Ε', Άνω, 5.59'. Δίσις 6.54'. Σελήνη 26 ημερών. —Γραφείο: Λυσίου 3. Τηλ.: 30.275-33038. —Τυπογραφείο: Ρ. Πολυμήδη 2. Τηλ.: 35.718. — Τιμή φύλλου βρ. 1.000

ΣΗΜΕΡΟΝ ΑΙ ΤΡΑΠΕΖΑΙ ΠΑΡΑΜΕΝΟΥΝ ΚΛΕΙΣΤΑΙ

ΕΜΠΡΟΣ

ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΘΝΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΟ 1896 ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΗΜ.ΟΙΚ. ΚΑΛΔΙΠΟΘΑΚΗΝ

Ο κ. Βοϊσκού επέτρεψε κατά του ΝΑΤΟ (ΒΛΕΠΕ 447 ΣΕΛΙΔΑ)

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 10 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1953
ΤΙΜΗ ΜΗ ΛΙΡΑΣ ΔΡ. 191.000

Πρός νομισματική έξυγνάναι και με την συγκατάθεσιν του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου

ΑΠΟ ΧΘΕΣ ΤΟ ΒΡΑΔΥ ΕΙΣ ΤΑΣ 9 Η ΤΙΜΗ ΤΟΥ ΔΟΛΛΑΡΙΟΥ ΚΑΘΩΡΙΣΘΗ ΕΙΣ ΔΡ. 30.000

'Αντιστοίχως προσαρμόζεται και ή τιμή όλων τῶν ἄλλων νομισμάτων τῶν ξένων χωρῶν

Πρός συγκράτησιν τῶν τιμῶν τοῦ εσωτερικοῦ ή Κυβερνήσις προέβη εἰς παραγγελίαν προμήθην ὀξέας ἄνω τοῦ ἔνος τρισεκατομμυρίου δραχμῶν. - Θά παταχθῇ ἀμελιγτως πάσα ἀπόπειρα κερδοσκοπίας. - Καταργούνται αἱ παντός εἴδους ἐισφοραὶ ἐπὶ τῶν εἰσαγωγῶν. - Πλήρης ἐλευθερία εἰς τὸ εἰσαγωγικὸν ἐμπόριον. - Θά ἐπιτραπῇ ὁ δανεισμός εἰς ξένα νομίσματα, ἀλλὰ ὄχι καὶ αἱ συναλλαγαὶ μὴ χρυσῆ. - Ἡ ἀνεργία θά μειωθῇ ἀσθητικῶς

Η ΔΡΑΧΜΗ ΜΑΣ ΘΑ ΚΑΤΑΕΘΗ ΣΥΝΤΟΜΩΣ ΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ ΥΠΕΙΣΤΕΡΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Ὁ ροῦβερμανός λόγος τῆς κ. Μορσλίν ἐπὶ τῶν ἀλλοδαπῶν:

Ἀνεγγίλλω πρὸς τὸν Ἐθ. Λόγον ἵνα ἐκφρασθῇ ἀπόρρητος τῆς Κυβερνήσεως. Ἄνω τῆς ἡμέρας τούτης, Φεβρουαρίου τῆς 9ης Ἀπριλίου, ἡ ἐπίστασις ἀπέστειλε πρὸς τὴν τιμὴν τοῦ δολλαρίου καθορίζον τὴν εἰς 30.000 δραχμῶν ἐν δολλαρίον.

Μὲ τιμὴν τοῦ εἰρηστικῶν ἀνεγγίλλω ἐπὶ τῶν ἀλλοδαπῶν ἀνεγγίλλω πρὸς τὸν Ἐθ. Λόγον ἵνα ἐκφρασθῇ ἀπόρρητος τῆς Κυβερνήσεως. Ἄνω τῆς ἡμέρας τούτης, Φεβρουαρίου τῆς 9ης Ἀπριλίου, ἡ ἐπίστασις ἀπέστειλε πρὸς τὴν τιμὴν τοῦ δολλαρίου καθορίζον τὴν εἰς 30.000 δραχμῶν ἐν δολλαρίον.

Ὁ ροῦβερμανός λόγος τῆς κ. Μορσλίν ἐπὶ τῶν ἀλλοδαπῶν:

Μὲ τιμὴν τοῦ εἰρηστικῶν ἀνεγγίλλω ἐπὶ τῶν ἀλλοδαπῶν ἀνεγγίλλω πρὸς τὸν Ἐθ. Λόγον ἵνα ἐκφρασθῇ ἀπόρρητος τῆς Κυβερνήσεως. Ἄνω τῆς ἡμέρας τούτης, Φεβρουαρίου τῆς 9ης Ἀπριλίου, ἡ ἐπίστασις ἀπέστειλε πρὸς τὴν τιμὴν τοῦ δολλαρίου καθορίζον τὴν εἰς 30.000 δραχμῶν ἐν δολλαρίον.

Ὁ ροῦβερμανός λόγος τῆς κ. Μορσλίν ἐπὶ τῶν ἀλλοδαπῶν:

Μὲ τιμὴν τοῦ εἰρηστικῶν ἀνεγγίλλω ἐπὶ τῶν ἀλλοδαπῶν ἀνεγγίλλω πρὸς τὸν Ἐθ. Λόγον ἵνα ἐκφρασθῇ ἀπόρρητος τῆς Κυβερνήσεως. Ἄνω τῆς ἡμέρας τούτης, Φεβρουαρίου τῆς 9ης Ἀπριλίου, ἡ ἐπίστασις ἀπέστειλε πρὸς τὴν τιμὴν τοῦ δολλαρίου καθορίζον τὴν εἰς 30.000 δραχμῶν ἐν δολλαρίον.

Υποτίμηση της δραχμής (1953)

Πηγή: http://3.bp.blogspot.com/-HG_gehDdRhg/Uchmx-SiYCI/AAAAAAAAAJa/_oKPAIdqNrU/s1600/%CE%A5%CF%80%CE%BF%CF%84%CE%94%CF%81%CE%B1%CF%87%CE%BC.jpg

Μεταπολεμικές αλλαγές στην ελληνική γεωργία (1)

- Εισαγωγή νέας τεχνολογίας (συντελεστές παραγωγής & έργα υποδομής).
 - Λιπάσματα.
 - Εφόδια.
 - Βελτιωμένους σπόρους.
 - Γεωργικά μηχανήματα.
- Αναδιάρθρωση καλλιεργειών (1956 Υπ. Γεωργικών Εφαρμογών) : βαμβάκι, αχλάδια, ροδάκινα, κηπευτικά, ζαχαρότευτλα (1960).

Μεταπολεμικές αλλαγές στην ελληνική γεωργία (2)

- Εξειδικευμένες ζώνες παραγωγής & εγκατάλειψη πολυκαλλιεργητικού συστήματος.
- Αύξηση του Ακαθάριστου Γεωργικού προϊόντος.
- Μείωση γεωργικής απασχόλησης.
- Αύξηση της μέσης ηλικίας (γήρανση).
- Διατηρείται ο μικρός – πολυτεμαχισμένος κλήρος (36 στρ. /1950, 32στρ./1961, 35 στρ./1971).

Μεταπολεμικές αλλαγές στην αγροτική κοινωνία (3)

- Νέα πρότυπα επηρεάζουν τις συμπεριφορές .
- Χάνεται ο κλειστός χαρακτήρας.
- Η αυξημένη παραγωγικότητα διώχνει εργατικά χέρια.
- Περιορισμός της αυτοκατανάλωσης.
- Εξωγεωργική απασχόληση.
- Υποβάθμιση γεωργικού επαγγέλματος.
- Η διάδοση «αστικών» καταναλωτικών προτύπων.
- **«Αστυφιλία»** --> οδηγούσε τους νέους προς τα αστικά κέντρα.

«Εξ αποστάσεως γεωργία»

- Η ιδιόμορφη σχέση των μεταναστών (εξωτερικών και εσωτερικών), οι οποίοι έχουν συναισθηματικό δέσιμο με την οικογενειακή γεωργική εκμετάλλευση και δεν πωλούν, αλλά σε αρκετές περιπτώσεις ούτε νοικιάζουν σε άλλους γεωργούς τη γεωργική τους γη.
- [Present or Absent Farm Heads? A Contemporary Reading of Family Farming in Greece](#)

Εσωτερική και εξωτερική μετανάστευση

- 1950-59 και 1974-1981 περίοδοι όπου κυριαρχεί η λεγόμενη **«εσωτερική μετανάστευση»** (με προορισμό το εσωτερικό της χώρας).
- 1960-1974 όπου κυριαρχεί η **«εξωτερική μετανάστευση»** (με προορισμό το εξωτερικό της χώρας).

Επιπτώσεις του παραγωγιστικού μοντέλου (1)

- Αδυναμία απορρόφησης της προσφερόμενης ποσότητας.
- Διαρθρωτικά πλεονάσματα.
- Επιδοτήσεις για την αποθεματοποίηση του πλεονάσματος (πληρώνει ξανά ο φορολογούμενος).
- Καθήλωση τιμών.
- Μείωση εισοδημάτων.

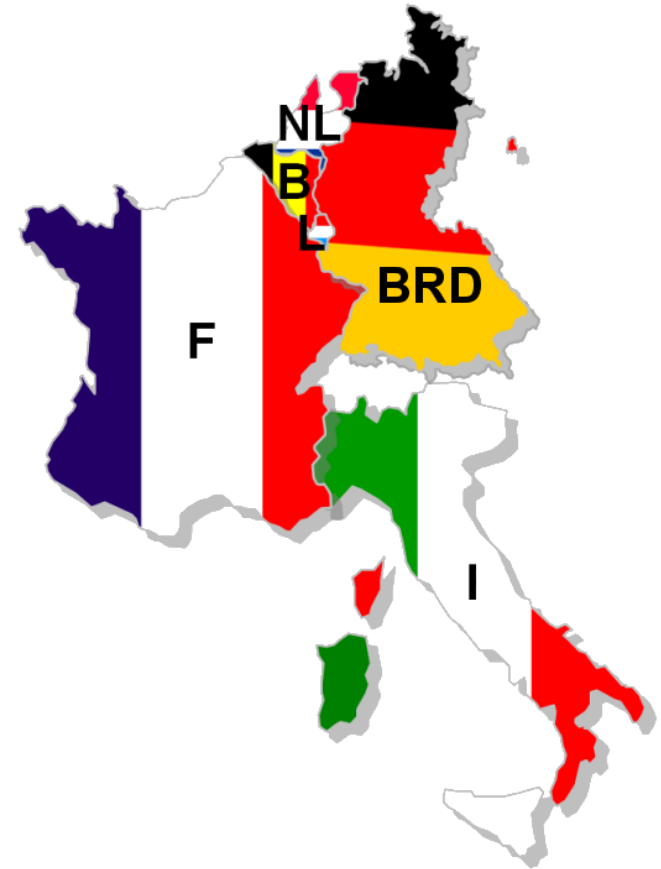
Επιπτώσεις του παραγωγιστικού μοντέλου (2)

- Ανισότητες μεταξύ χωρών/περιοχών /ζωνών >>> Περιθωριοποίηση.
 - αρδευόμενες-ημιορεινές.
- Ανισότητες μεταξύ μεγάλων και μικρών εκμεταλλεύσεων.
- Υπεράντληση πόρων, κατάργηση αμειψισποράς.
- Μείωση βιοποικιλότητας.
- Εισαγωγή υβριδίων.

5η περίοδος: απ' την ένταξη στην ΕΕ (1981) έως το τέλος του 20ού αιώνα

- Παπανδρέου Α. (1981-1989)
- Μητσοτάκης (1990-1993)
- Σημίτης (1996-2004)
- Καραμανλής (2004-2009)
- Παπανδρέου Γ. (2009-2011)

Πηγή: el.wikipedia.org/

1981:

Σε ισχύ η συνθήκη εισόδου στην ΕΟΚ

- Επηρέασε την ελληνική μεταπολεμική οικονομία & κοινωνία.
- Κοινή Γεωργική Πολιτική.
- Ένταξη σε έναν ευρύτερο, υπερεθνικό καπιταλιστικό σχηματισμό με προχωρημένες για τα ελληνικά δεδομένα κοινωνικές και οικονομικές δυναμικές,
- Απαιτούσε και επέβαλλε ταχύτερες διαδικασίες προσαρμογής στις νέες συνθήκες.

Δεκαετία 1980 (1)

- Συνεχείς αυξήσεις εισοδηματικών ενισχύσεων.
- Χωρίς πρόνοια για βελτίωση διεθνούς ανταγωνιστικότητας.
- Καθυστέρηση στις διαρθρωτικές αλλαγές.
- Άμβλυνε τις κοινωνικές συγκρούσεις διατήρησε την κοινωνική γαλήνη στην ύπαιθρο.
- Ανέστειλε τους ρυθμούς αγροτικής εξόδου.

Δεκαετία 1980 (2)

- Ενίσχυση τοπικής αγοράς στις κωμοπόλεις.
- Αναβάθμιση εμπορικών & κοινωνικών υπηρεσιών.
- Τοπική επιχειρηματικότητα προς λιανεμπόριο.
- Αναζήτηση συμπληρωματικών εισοδημάτων.
- Στροφή προς αναδυόμενη γειτονική μικρή πόλη.
- Έντονη γεωγραφική κινητικότητα.
- Μεταφορές & τηλεπικοινωνίες.
- Το κράτος επιδότησε ευρέως την αγορά αγροτικών αυτοκινήτων.
- Πολυδραστηριότητα των νοικοκυριών.

Χρηματοδοτικά πλαίσια

Πηγή: <http://epixeirein.gr/2010/09/24/leader-2010/>

Α' ΚΠΣ (1986-1994)
ΜΟΠ (1986-1993)
Β' ΚΠΣ (1994-1999)
LEADER I (1992-1995)
LEADER II (1996-2001)

Γ' ΚΠΣ (2000-2006)
4^η Προγραμματική Περίοδος (2006-2012)
LEADER + (2000-2006)

Μεταβαλλόμενη Ύπαιθρος (Woods, 2011)

- Δεν είναι μόνο η φυσική εμφάνιση που έχει αλλάξει.
- Η γεωργία από το να κατέχει μια θέση στην καρδιά της αγροτικής ζωής μπήκε στο περιθώριο.
- Μεσαία τάξη/ τάξη υπηρεσιών.
- Αλλαγές: ρυθμός, εμμονή, συνολικότητα, διασυνδεσιμότητα.
- Νεωτερικότητα: διαχωρισμός ανάμεσα στη φύση και στον άνθρωπο (ο εκσυγχρονισμός συνέβαλε).
- Πουλώντας την ύπαιθρο.

Μεταπαραγωγιστική μετάβαση.

Μετανεωτερικότητα: Επιστροφή στη φύση.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Μαρία Παρταλίδου.
«Αγροτική Κοινωνιολογία. 4^η και 5^η Περίοδος της Μεταπολεμικής Ιστορίας
της Ελλάδας». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή
διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS203/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Μαρία Αλεμπάκη
Θεσσαλονίκη, Εαρινό Εξάμηνο 2013-2014

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

